Po žvalgomųjų tyrimų buvo vykdomi žvalgymo darbai – stebimas viršutinio žemės horizonto (iki 90 cm gylio) pašalinimas. Jų metu, be XIX–XX a. būdingų radinių, aptikta pavienių archeologinių radinių: keli XVI a. vidurio – XVII a. plokštinių koklių ir puodynių fragmentai bei XVII–XX a. monetų. Iš viso surasta 115 radinių.

Tyrimų medžiaga rodo, kad šioje vietoje pradėta gyventi nuo XVI a. vidurio. Mūrinis užstatymas atsirado XVII a. Tuomet statytas mūrinis gyvenamasis namas apleistas XVIII a. trečiajame–ketvirtajame ketvirčiuose.

EXPLORATIONS AND SURVEY IN TILTO STREET, IN SITE 17, IN VILNIUS

In 2002 LII carried out the survey explorations in Tilto street, in the southern part of site 17. In this place a park is going to be arranged. It was planned to rebuild the fence of the 20th century which bordered the street, to excavate and rebuild the fountain – water reservoir, to lower the current surface level down to the former ground and to restore it. The purpose of these explorations was to find the former water reservoir, to establish the level of stone cobble and its remains, to establish the status of fence foundation and thickness and chronology of the cultural layer.

During the explorations of 2002 in the park there were 3 test pits explored. The total area of them was 12.7 m^2. In total 117 finds were collected. Test pit 1 was excavated in the western part of the park, test pit 2 was excavated in the central part, test pit 3 was excavated in the C part of the park.

In test pit 1, the cultural layer of 330–340 cm thick and consisting of 8 horizons dated to the middle of the 16th century – the 20th century was found. The remains of walls of a stone building and clay floor dated to the 17th–18th centuries were detected. Also household and building pottery dated to the middle of the 16th century – the 18th century was found and in the horizon of the first half of the 17th century a lot of animal bones were collected. In test pit 2 a part of the fountain and the remains of the paving of the 19th century were found. In test pit 3 the remains of one more stone building dated to the 17th–19th centuries were detected.

ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI TRAKŲ SALOS PILIES APŽVALGOS AIKŠTELĖS TERITORIJOJE IR GALVĖS EŽERO PAKRANTĖJE

Birutė LISAUSKAITĖ

2002 m. rudenį numačius atlikti Salos pilies apžvalgos aikštelės su pandusu ir pėsčiųjų taku rekonstrukciją, buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai Š Trakų miesto pusiasalio dalyje – nuo senovės karaimų gyvenamoje teritorijoje, priešais Trakų Salos pilį.

Sklypai, kurių teritorijoje vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrimai, yra netoli jau 1515 m. minimo Geležinio arba Karaimų tilto. Kai kur istorinėje literatūroje šioje teritorijoje yra minimas gynybinis bokštas. Tikslesnių istorinių žinių apie to laikotarpio

užstatymą nėra. 1819 m. Trakų miesto plane šioje teritorijoje sodybų nėra ir tik 1846 bei 1874 m. Trakų miesto planuose, dešinėje dabartinės Karaimų g. pusėje, pažymėtas vienas gyvenamas namas, blokuotas su ūkiniu pastatu, šalia dabar tebestovinčio gyvenamo namo Karaimų g. Nr. 53, dabartinės Salos pilies apžvalgos aikštelės PR dalyje. Šis namas vėliau žymėtas ir 1926, 1935 bei 1950 m. Trakų miesto planuose.

Trakų miesto planuose fiksuotas užstatymas mažai keitėsi: gyvenamieji namai visada buvo statomi šalia gatvės, o ūkiniai pastatai – sklypo gilumoje.

Žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu teritorijoje buvo iškasti 4 šurfai ir griovys panduso atraminės sienelės pamatui. Bendras ištirtas plotas – 14 m^2. Vėlesnių žemės darbų metu žvalgytoje teritorijoje buvo nukastas viršutinis žemės sluoksnis iki projektinio aukščio. Didesnėje aikštelės dalyje (nuo Galvės ežero kranto) tai buvęs autentiškas įlankos paviršius, t. y. suneštinių durpių, kurios, vadovaujantis 2001 m. atliktų geologinių tyrimų išvadomis, siekia 1,8–3,2 m storį, paviršius.

Atliktų tyrimų metu buvo nustatyta, kad XX a. aštuntajame dešimtmetyje visoje teritorijoje yra atlikti dideli žemės kasimo ir reljefo formavimo darbai, statant visuomeninio maitinimo paviljonus ir įrengiant Salos pilies apžvalgos aikštelę. Šių žemės darbų metu visiškai sunaikintas Trakų miesto planuose žymimas užstatymas.

Įrengiamo panduso neįgaliesiems ŠV atraminės sienelės pamato griovio PR pjūvio kv. 8,9 H_{abs} 149,98 m; H_{abs} 149,94 m buvo rasti XVI–XVII a. pastato sienos akmeninių pamatų fragmentai. Pastatas buvęs apie 5 m ilgio, kaip ir visi gyvenamosios paskirties namai stovėjęs galu į dabartinę Karaimų g. Kadangi aplinkoje yra medžio anglies gabalėlių, galima teigti, kad medinis namas sudegė.

2001 m. atliktų tyrimų metu plote 1 buvo rastas XIX a. pabaigos pastato 2 rūsio fragmentas, todėl manyta, kad kita rasto pastato 2 dalis gali būti už tiriamos teritorijos ribų, Salos pilies apžvalgos aikštelės teritorijoje. Tačiau 2002 m. tyrimų metu pastato nepavyko rasti. Gali būti, kad jis sunaikintas įrengiant apžvalgos aikštelę.

Žemės darbų metu pėsčiųjų takų nuo apžvalgos aikštelės iki pėsčiųjų tilto, vedančio į Salos pilį, teritorijoje archeologinio sluoksnio nerasta, nes takai įrengti XX a. antrojoje pusėje užpylus atvežtiniu gruntu ir suformavus ežero pakrantę.

Taigi iki XIX a. buvo naudojama tik aukščiausia teritorijos dalis t. y. prie dabartinės Karaimų gatvės. Likusi sklypo dalis – užpelkėjusi Galvės ežero įlanka – amžių bėgyje dėl ežero artumo ir didelės drėgmės buvo negyvenama ir greičiausiai naudota daržams.

SURVEY ARCHAEOLOGICAL EXPLORATIONS IN THE TERRITORY OF THE VIEWING PLATFORM OF TRAKAI ISLAND CASTLE AND ON THE BANK OF GALVĖ LAKE

In 2002 the survey archaeological explorations were continued in the viewing platform of the Trakai Island Castle located in the Trakai town, in Karaimų street, in the site between Karaimų street 53 and 55, and in the territory of the footpaths from the viewing platform to the first footbridge to the Island Castle.

During the explorations 4 trenches were excavated, the total area of which was 14.0 m^2.

During the explorations it was proved that in the eighth decade of the 20th century major excavation and relief formation works were

carried out in all territory during which all the settlement marked in Trakai town plans was destroyed.

In the square 8.9 H_{abs} 149,98 m; H_{abs} 149,94 m of the south-eastern section of the foundation ditch of the north-western retaining wall of the future ramp for the disabled, fragments of stone foundation of building wall dated to the 16th–17th centuries were found. The building was 5.0 m long, his end was facing the present-day Karaimų street as all other dwelling houses.

During the earth works, in the territory of the footpaths leading from the viewing platform to the footbridge of the Island Castle, no archaeological cultural layer was found.

ARCHEOLOGINIAI TYRINĖJIMAI VILNIUJE, ŠV. IGNOTO G. NR. 19

Daiva LUCHTANIENĖ

2002 m. birželio 19 d. – lapkričio 5 d. buvo tęsiami 2001 m. pradėti archeologiniai tyrinėjimai Vilniuje, sklype Šv. Ignoto g. Nr. 9 (žr. *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 198–202). Tyrimų vadovė – KPC archeologų grupės „Antiqua" vadovė archeologė Daiva Luchtanienė.

Sklypas Šv. Ignoto g. Nr. 9 yra gatvės V pusėje, priešais išplėstus Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministerijos Generalinio štabo pastatus. P jis ribojasi su buvusio Dominikonų vienuolyno sklypu, Š – su buvusio Benediktinių vienuolyno sodu, V – su S. Nėries gimnazijos teritorija. Iš Š, R ir P sklypas atitvertas mūrinėmis tvoromis. Architektūriniai tyrimai buvo vykdomi 2001 m. (tyrėjas Robertas Zilinskas). Istoriniai tyrimai neatlikti. Pagal žodinę kai kurių istorikų informaciją, šios posesijos dokumentacija prarasta vieno iš gaisrų metu XVIII a. Turimais duomenimis, dabartiniame sklype Nr. 9 sujungtos dvi posesijos, priklausiusios miestiečiams.

2002 m. buvo tiriamas plotas 3 ir dalis projekte numatyto tirti ploto 4. Bendras tirtas plotas – 181 m^2.

2001 m. šioje vietoje buvo pašalinti savaime užaugę medeliai bei krūmai, nukastos XX a. šiukšlės. Tyrimų pradžioje buvo kasamas pilkos žemės sluoksnis. Jame buvo daug statybinio laužo, kalkių tinko gabalų, tačiau surasta ir nemažai archeologinių radinių. Nukasus maždaug 20 cm tokio grunto, giliau buvo juodos žemės sluoksnis. Tačiau jis buvo nevienalytis, daug kur permaišytas su kalkėmis, šviesesniu gruntu, žvyru. Nors radiniai registruoti išskiriant du horizontus (viršutinį ir apatinį), tačiau jie yra vienalaikiai. Analizuojant visą plote surinktą medžiagą (taip pat ūkinių duobių radinius), paaiškėjo, kad tiek abu fiksuoti horizontai, tiek ūkinės duobės yra vienalaikiai. Jie suformuoti XVII a. griaunant pastatus, buvusius šiame sklype. Veikiausiai namai buvo nugriauti po 1655 m. okupacijos. Visi geležiniai dirbiniai degę, labai aprūdiję. Tarp jų dominuoja vadinamoji statybinė geležis – vinys, masyvių durų ar vartų vyriai, kampuočiai. Prie šios išvados buvo prieita tuomet, kai buvo tvarkomi radiniai ir aiškėjo, kad tų pačių dekoro motyvų koklių fragmentų buvo surasta tiek abiejuose horizontuose, tiek ūkinėse duobėse. Kai kurie fragmentai iš skirtingų duobių klijavosi vienas su kitu. Pastebėta, kad į atskiras duobes buvo pilamos krosnių koklių duženos iš skirtingų patalpų. Viršutiniuose duobių užpildo lygiuose domi-